

N:o 204.

Af herr **Byström**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition, n:o 39, angående förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning heter det i § 12:

»Sålunda fastställd lönereglering skall tillämpas under tjugu ecklesiastikår, räknade från det, då förut fastställd lönereglering upphör att gälla, dock med iakttagande af hvad i 4 § 2 mom. fjärde stycket för där afsedt fall stadgas.»

Denna bestämmelse kommer, om den antages af Riksdagen, att verka därhän, att löneregleringarna inträffa på olika tider under perioder af 28 år. Man skulle för framtiden sålunda få hålla på årligen med ett större eller mindre antal prästlöneregleringar. Något liknande förekommer mig veterligen icke inom något annat område, där Riksdagen har något att göra med en ämbetsmannakårs löner. Mig synes därför, att det vore bättre att ställa det så, att lönerna kunna om möjligt ordnas eller bestämmas på en gång utöfver hela linjen.

Nu går det visserligen icke att göra detta för den första löneperioden, som föreslagits att onfatta 20 år, emedan gällande aftal eller konventioner lägga hinder däremot. Men det bör dock vara möjligt att efter vissa år kunna komma därhän. Det synes mig nämligen kunna ske på det sättet, att lönerna regleras så med hänsyn till tiden, att de skola åter blifva föremål för ny reglering det år, då den lön, som på ett undantag

när (nämligen Hassela församling i Helsingland) enligt 1862 års kungl. förordning sist reglerades, tilländagår, hvilket inträffar år 1934.

De första nya löneregleringarna, tolf till antalet, eller de som infalla år 1914, skulle då få en giltighetstid af 20 år, de som därefter, eller år 1915, infalla, hvilka äro trettiofyra till antalet, skulle få en giltighetstid af nitton år och de etthundratio löneregleringar, som infalla 1916, skulle få en giltighetstid af aderton år o. s. v., såsom framgår af följande tabell:

12	regleras	1914	och	få	en	giltighetstid	af	20	år
34	»	1915	»	»	»	»	»	19	»
110	»	1916	»	»	»	»	»	18	»
179	»	1917	»	»	»	»	»	17	»
202	»	1918	»	»	»	»	»	16	»
204	»	1919	»	»	»	»	»	15	»
222	»	1920	»	»	»	»	»	14	»
156	»	1921	»	»	»	»	»	13	»
113	»	1922	»	»	»	»	»	12	»
59	»	1923	»	»	»	»	»	11	»
24	»	1924	»	»	»	»	»	10	»
16	»	1925	»	»	»	»	»	9	»
9	»	1926	»	»	»	»	»	8	»
5	»	1927	»	»	»	»	»	7	»
2	»	1928	»	»	»	»	»	6	»
2	»	1929	»	»	»	»	»	5	»
1	»	1930	»	»	»	»	»	4	»
2	»	1931	»	»	»	»	»	3	»
3	»	1932	»	»	»	»	»	2	»
7	»	1933	»	»	»	»	»	1	»
2	»	1934	»	»	»	»	»	—	»

Denna tabel visar, att 1,315 löneregleringar finge en giltighetstid växlande mellan 10 och 20 år, under det att endast 15 finge en giltighetstid af 5 år eller därunder.

Det kan visserligen vara en olägenhet, att somliga löneregleringar måste göras för så kort giltighetstid, men detta skulle dock ej behöfva ske mer än en gång och blott med ett fåtal.

Att komma därefter att prästlöneregleringarna, hvilka enligt nu gällande

bestämmelser äro 1,365, skedde på en och samma gång för alla, anser jag från flera synpunkter vara särdeles önskvärdt.

Därigenom skulle man väsentligen undgå den ojämnhet och olikhet i prästernas löner, som eljest lätteligen kan komma att förefinnas. Om i en socken prästens lön regleras t. ex. 1914, under det att regleringen i en annan socken, som ligger näst intill, sker tio eller femton år senare, då krafven kunna vara betydligt annorlunda, är det ej sagdt, att lönerna i dessa båda socknar blifva lika, och dock kunna ämbetsäliggandena i båda socknarna vara sådana, att de betingade samma löner.

Men ej blott lönerna bland prästerna skulle blifva mera jämna, om de bestämdes på en gång. Det blefve också möjligare att åstadkomma mera likhet i fråga om lönerna inom olika ämbetsmannakårer, hvilket på många håll anses önskvärdt.

Skulle man framdeles vilja, att staten helt och hållet öfvertog prästernas aflöning, vore det lättare att kunna göras så, om löneregleringarna kunde få företagas på samma år.

Redan nu pågår ett rätt kraftigt arbete för att kunna utjämna de kommunala skattebördorna, och genom att staten öfvertog ifrågavarande aflöning, skulle detta sträfvande underlättas i betydlig mån. Visserligen sker genom nu ifrågavarande prästlöneregleringsförslag någon utjämning i kommunernas kyrkoskatter dels därigenom att staten ikläder sig en årlig utgift på omkring 4,000,000 kronor, såsom bidrag till prästernas löner, och dels genom att kyrkoskatten inom kommunerna omlägges så, att i stället för tionden, som väsentligen drabbat jordbruket, alla inkomster skola bidra proportionvis lika till ifrågavarande löner; men detta blir naturligtvis ej tillfyllest.

Genom att åstadkomma den nu ifrågasatta gemensamhetstiden bli också lönenämnderna under många år i taget snart sagdt obehöfliga, sedan de fyllt sitt värf under den första besvärligare tjugårsperioden. De behöfva efter år 1934, då efter mitt förslag alla löner skulle omregleras, användas i allmänhet taget blott hvar tjugonde år. Naturligtvis borde nämnderna under sådana förhållanden blifva något annorlunda sammansatta än som lagförslaget nu stadgar.

Man bör ej heller ställa sig främmande för den tanken, att bandet mellan staten och kyrkan kan i en ej alltför aflägsen framtid komma att brista. Men man bör ej föreställa sig den saken så, att det är endast kyrkans fiender, som kunna komma att yrka på statskyrkans upphäfvande; det kan ock vara kyrkans vänner, som göra det. Ett märkligt tecken i

den vägen är följande yrkande, som gjordes i själfva kyrkomötet 1908, nämligen »att kyrkomötet må i underdånig skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t låta genom kunniga och för den kristna kyrkans sanna väl nitälskande män utreda, dels på hvad sätt det nuvarande bandet mellan kyrkan och staten lämpligen må kunna upplösas, dels i hvad form staten, efter en sådan upplösning, må kunna, med hänsyn till sitt eget ändamål, stödja det fria kyrkliga arbetet samt göra sig till godo dess frukter för folkets lyftning och sunda moraliska utveckling». Äfven diskussionen, som fördes i kyrkomötet om detta förslag, var knappast mindre märklig än själfva förslaget. Mig synes, att vid regleringen af prästernas löner bör tagas någon hänsyn äfven till denna sak.

En invändning mot förslaget att lönerna utöfver hela linjen skola framdeles regleras på en gång, är att det blefve svårt för vederbörande att kunna hinna åstadkomma detta.

För det första får väl nämnderna sammansättas så, att de kunna hinna med sin uppgift. För öfrigt bör, såsom redan antydts, dessa nämnders sammansättning bli något annorlunda än den enligt Kungl. Maj:ts proposition blir, äfven om denna motion icke vinner beaktande. Vidare kunna säkerligen så väl länsstyrelse som domkapitel göra de granskningar, som angående denna sak äro nödvändiga inom respektive områden. Och Kungl. Maj:t, som, vare sig det förelägges honom endast 222 löneregleringar på en gång eller 1,365 sådana, måste lita väsentligen på sina goda underordnade, har alltid utvägar att kunna åstadkomma det arbete, som lägges på honom. Man må ock komma ihåg, att då detta arbete skall ske, har man att förnämligast gå efter det schema, som är successivt uppgjort för hvarje pastorat under åren 1914—1934 eller under först inträdande tjuguarperioden.

Hvad i detta sammanhang kan angå utarrenderingen af prästboställe må erinras om, att man naturligtvis kan utarrendera dem, när löneregleringen sker, och då för samma tider. Det blir sålunda äfven det under åren 1914—1934 för en del kortare tid än 20 år, men dels säger lagförslaget, att löningsboställena skola utarrenderas på *högst* 20 år, eller som det heter i § 12 »arrendetiden må ej öfverstiga tjugu år», och dels är arrenderingsfrågan icke alldeles beroende med hänsyn till tiden af löneregleringsfrågan.

Genom att i § 12 i lagen om reglering af prästerskapets aflöning införa följande ord:

»där den är afsedd att träda i tillämpning före den 1 maj 1934 äga giltighet intill samma dag, men eljest»

har jag trott mig vinna den formulering af lagparagrafen, som åsyftas med det ofvan sagda.

Utom det yrkande jag nu gör i 12 §, anhåller jag, att utskottet måtte i öfrigt göra i lagförslaget de ändringar, som må finnas påkallade i händelse af bifall till min nu gjorda framställning.

På grund af hvad jag nu anfört, får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition, n:o 39, i fråga om förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning § 12 mom. 1, att den må få följande lydelse:

1. Kungl. Maj:t fastställer särskildt beträffande hvarje pastorat dels aflöning för kyrkoherden samt för komminister, där sådan skall vara anställd, dels ock för hvarje tjänsteinnehafvare årliga beloppet af ej mindre församlingsafgifter från pastoratet än äfven tillskott från kyrkofonden, när dylikt tillskott funnits erforderligt.

Sälunda fastställd lönereglering skall, där den är afsedd att träda i tillämpning före den 1 maj 1934, äga giltighet intill samma dag, men eljest under tjugu eklestiastikår, räknade från det då förut fastställd lönereglering upphör att gälla, dock med iakttagande af hvad i 4 § 2 mom. fjärde stycket för där afsedt fall stadgas.

Stockholm den 9 mars 1909.

J. Byström.

I motionens syfte instämma:

Joh. Ström,

Smeds Lars Olsson.